

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/90

Karar Sayısı : 2023/201

Karar Tarihi : 30/11/2023

R.G.Tarih-Sayı : 2/2/2024-32448

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 132 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı ek 18. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 18- (Ek:12/5/2022-7406/14 md.)

Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Soruşturma izni, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilir. Mesleki Sorumluluk Kurulu, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarını da ön inceleme yapmak üzere görevlendirebilir. Soruşturma izni verilmesine ilişkin 4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki süreler, iki kat olarak uygulanır. Mesleki Sorumluluk Kurulunun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir.

Kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından bir yıl içinde karar verilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Bakanı tarafından belirlenen;

a) Bakan yardımcısı,

b) Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Hukuk Hizmetleri, Yönetim Hizmetleri genel müdürleri veya yardımcıları,

c) Profesör veya doçent unvanlı biri dâhili, diğeri cerrahi branştan iki hekim,

olmak üzere yedi üyeden oluşur. Mesleki Sorumluluk Kurulunun başkanı Bakan yardımcısıdır. (c) bendi uyarınca belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

Sağlık Bakanı gelen işin niteliği ve sayısına göre, başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında üçüncü fıkra da gösterilenlerden, yeni kurullar oluşturabilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu üyeleri, ikinci fıkra kapsamında verdikleri kararlar sebebiyle görevinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi dışında mali ve idari yönden sorumlu tutulamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 8/9/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünülür:

A. Anlam ve Kapsam

3. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinde Sağlık Bakanlığı (Bakanlık) bünyesinde Mesleki Sorumluluk Kurulu (Kurul) oluşturulmuştur.

4. Anılan ek maddenin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca Kurul iki alanda yetkili kılınmıştır. Bunlardan ilki, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında izin verme yetkisidir.

5. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesi düzenlenmeden önce 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamında, yalnızca kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından sağlık mesleğinin icrasıyla ilgili yürütülecek soruşturmalar için izin usulü öngörülmekteydi. Bu bağlamda özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan bu kişiler hakkında yürütülecek benzer nitelikteki soruşturmalar bakımından herhangi bir izin usulü öngörülmemişti. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesiyle bu kapsamdaki sağlık personeli yönünden de izin prosedürü getirilmiş, ayrıca 4483 sayılı Kanun'a göre izin usulüne tabi olan bu kişiler bakımından soruşturma izninin Kurul tarafından verileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu izin usulünün, sadece sağlık mesleğinin icrası kapsamında muayene,

tetkik, tahlil, teşhis, tedavi, tıbbi bakım, rehabilitasyon ve bunlar gibi tüm tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar için öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan sağlık personelinin bunun dışında kalan görevleri sebebiyle işledikleri suçlar bakımından yapılacak adli soruşturmalar için 4483 sayılı Kanun'da belirtilen mercilerden izin alınması gerekmektedir.

6. Bununla birlikte dava konusu kuralın da yer aldığı ek 18. maddede 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinde düzenlenen soruşturma usulüne tabi olanlar kapsam dışı bırakılmıştır. Anılan Kanun'un 53. maddesi "*Disiplin ve Ceza İşleri*" başlıklı Dokuzuncu Bölümde yer almaktadır. Maddenin (c) fıkrasında yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında yetkili makamlarca inceleme başlatılabileceği, inceleme sonucunda soruşturma açılmasına karar verilmesi ya da doğrudan soruşturma başlatılması hâlinde maddede yer alan müteakip hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu itibarla vakıf üniversiteleri de dâhil olmak üzere yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Kanun'a tabi memurlarının 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinde düzenlenen izin usulüne bağlı kılınmadığı anlaşılmaktadır. Bu kişilerin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini icra ederken işledikleri ileri sürülen suçlar için 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesi uygulama alanı bulacaktır.

7. Ek maddede Kurula ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının ek maddenin birinci fıkrası kapsamında belirtilen işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminat nedeniyle - görevin gereklerine aykırı hareket edilmesi suretiyle görevin kötüye kullanılıp kullanılmadığı ve kusur durumu gözetilerek- ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarı ile ilgili hususlarda karar verme yetkisi tanınmıştır.

8. Ek maddenin birinci fıkrasında ayrıca Kurulun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebileceği belirtilmiştir.

9. Anılan maddenin dava konusu üçüncü fıkrasında ise Kurulun yapısı düzenlenmiştir. Buna göre Kurul, Sağlık Bakanı tarafından belirlenen bir bakan yardımcısı, Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Hukuk Hizmetleri, Yönetim Hizmetleri genel müdürleri veya yardımcıları ile profesör veya doçent ünvanlı biri dâhilî, diğeri cerrahi branştan hekim olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurulun başkanı bakan yardımcısıdır. Profesör veya doçent ünvanlı hekimlerin görev süresi iki yıl olarak belirlenmiştir.

10. Maddenin dördüncü fıkrası uyarınca Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verir. Kurul üyeleri karar alınırken çekimser oy kullanamazlar.

11. Beşinci fıkrada ise Sağlık Bakanının gelen işin niteliği ve sayısına göre başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında maddenin üçüncü fıkrasında gösterilenlerden yeni kurullar oluşturabileceği hükme bağlanmıştır.

12. Maddenin altıncı fıkrasına göre Kurul üyeleri, ikinci fıkrada belirtilen tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarına ilişkin kararları sebebiyle görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi hâli dışında mali ve idari yönden sorumlu tutulamayacaklardır.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

13. Dava dilekçesinde özetle; tıbbi hata iddialarına ilişkin olarak soruşturma izni verme yetkisine sahip Kurulun bağımsız ve tarafsız olması gerektiği ancak Kurulun dava konusu kuralla belirlenen atama usulü ve oluşumu itibarıyla tarafsız olamayacağı, bu durumun hekim ve diğer sağlık çalışanları ile mağdurun adil yargılanma ve etkili başvuru haklarını ihlal edeceği, hekim ve diğer sağlık çalışanları arasında çeşitli saiklerle farklı kararlar alınabilmesine imkân tanınmasının da eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kuralın Ek 18. Maddenin Birinci Fıkrası Yönünden İncelenmesi

14. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 129. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

15. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin birinci fıkrasında, Kurulun fıkra da sayılan sağlık çalışanlarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamaları nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkındaki izin yetkisi düzenlenmiştir.

16. Anayasa'nın 17. maddesinde "*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir./ Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.*" denilmektedir.

17. Devletin kamu ya da özel sağlık kuruluşları tarafından sağlık hizmetleri yerine getirilirken hastaların yaşamlarının ve vücut bütünlüklerinin korunmasına yönelik tedbirleri alması ve bu kapsamda gerekli düzenlemeleri yapması gerekir. Devletin yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin usule ilişkin yönü bulunmaktadır. Söz konusu yükümlülük çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayı ile vücut bütünlüğüne yönelik müdahalelerin sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî soruşturma prosedürü yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığın korunması hakkını koruyan hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumların karıştığı olaylarda, bunların sorumlulukları altında meydana gelen ölümler için hesap vermelerini sağlamaktır (bazı farklarla birlikte bkz. *Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, §§ 35-36).

18. Bununla birlikte yaşam hakkının veya bedensel bütünlüğün ihlal edildiği her durumda ceza soruşturmasının yürütülmesi yönünde bir yükümlülük bulunmamaktadır. Buna göre genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde "*etkili bir yargısal sistem kurma*" yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Anayasa'nın söz konusu maddesi kapsamında etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük, ihmal sonucu meydana gelen ölüm veya vücut bütünlüğünün bozulması olaylarında mağdura adli ya da idari yargı mercileri önünde açabileceği bir tazminat ya da tam yargı davası yolunun sağlanmasıyla da yerine getirilmiş sayılabilir (bazı farklarla birlikte bkz. *Yaprak Yüksek*, B. No: 2013/9116, 14/10/2015, § 32).

19. Anayasa Mahkemesi bir çok kararında, yaşam hakkının veya vücut bütünlüğünün ihlaline kasten sebebiyet verilmediği durumlarda pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka ceza davası yolunu gerektirmeyeceğini değerlendirmiş, hukuki, idari ve hatta disiplin sorumluluğu doğuran hukuk yollarının öngörülmüş olmasını yeterli bulmuştur (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 59; *Nail Artuç*, § 37; *Zeki Kartal*, B. No: 2013/2803, 21/1/2016, § 78; *Özer Er* [GK], B. No: 2014/11770, 15/3/2018, §§ 53-55).

20. Bu bakımdan, tıbbi hata sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm veya vücut bütünlüğünün bozulması olaylarında hukuki sorumluluğun tespit edildiği hukuk ya da idari tazminat davasının ilke olarak temel başvuru yolu olduğu söylenebilir (*Zeki Kartal*, § 78).

21. Kurulun yapılan soruşturmalar hakkında izin verme yetkisi, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapılan muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalarla sınırlı tutulmuştur. Bu bağlamda Kurulun soruşturma iznine tabi kılınan fiillerin; sağlık hizmetlerinin sunumundan kaynaklanan organizasyon eksikliği ya da kasıt veya ağır ihmale dayanmayan, tıbbi hata kapsamında kalan işlem ve uygulamalar olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin anılan kararlarında da ortaya konulduğu üzere tıbbi hata kapsamındaki fiiller sebebiyle ceza soruşturmasının yapılması anayasal bir gereklilik taşımamaktadır. Bu itibarla ceza soruşturması yapılmasının Anayasa'nın 17. maddesi bağlamında zorunlu olmadığı durumlarda, bu kapsamdaki fiillerle ilgili yürütülecek soruşturmalar için Kurula yetki verilmesinin, yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığın korunması hususunda devlete yüklenen yükümlülüğün yerine getirilmesi bakımından önemli sonuçlar doğurmayacağı açıktır.

22. Anayasanın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

23. Bu bağlamda yasal düzenlemelerin kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözeterek kullanması hukuk devletinin gereklerindedir (AYM, E.2018/137, K.2022/86, 30/6/2022, § 341).

24. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği üzere kamu yararı bireysel ve özel çıkarlardan ayrı ve bunlardan üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya belirli kişilerin yararına kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak belirlenmesi hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği bir siyasi tercih sorunu olarak kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2018/99, K.2021/14, 3/3/2021, § 102).

25. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan *belirlilik* ilkesi yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini gerektirir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanunda belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisi verdiğini bilmesini zorunlu

kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi ise, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2020/80, K.2021/34, 29/4/2021, § 25).

26. Kuralda, 2547 sayılı Kanun'da belirtilenler hariç olmak üzere sağlık çalışanlarının, sağlık mesleğinin icrası kapsamındaki işlemleri nedeniyle haklarında yürütülecek soruşturmalar bakımından izin vermeye yetkili kılınmış Kurulun oluşumu, başkanı ve bazı üyelerinin görev süresi düzenlenmiştir.

27. 3359 sayılı Kanun'un kuralın da yer aldığı ek 18. maddesinin gerekçesinde şu ifadeler yer verilmiştir: *“Sağlık çalışanlarının mesleğin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle cezai ve hukuki sorumlulukları doğabilmektedir./ Hâlihazırda kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar bakımından kabul edilmiş izin usulleri bulunmasına rağmen, özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan söz konusu meslek mensupları hakkında yürütülecek benzer nitelikteki soruşturmalar bakımından herhangi bir izin usulü bulunmamaktadır./ Herhangi bir izin usulüne tabi tutulmadan başlatılan adli soruşturmalar, hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının zaman kaybıyla karşılaşmalarına, hissedilen güvencesizliğe bağlı olarak motivasyonlarının düşmesine ve işlerinde verimsizliğe neden olmaktadır. Bu durum, sunulan hizmetin kalitesine de zarar vermektedir./ Maddenin birinci fıkrasıyla, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar bakımından izin usulü getirilmekte ve izin verme yetkisi Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kuruluna verilmektedir...”*

28. Kanunlarda yer alan istisnalar dışında sağlık hizmeti sunanların görevlerini yerine getirirken haklarında adli soruşturma yapıp yapılmayacağına, Bakanlık bünyesinde oluşturulacak uzman bir yapının ön değerlendirmesine bırakılmasının, bu konuda farklı kararların ortaya çıkmasının önlenerek uygulama birliğinin sağlanmasına ve böylelikle sağlık hizmetlerinin ülke genelinde kesintisiz bir şekilde sürdürülmesine katkı sunacağı açıktır. Buna göre kamu/özel ayrımı gözetilmeksizin sağlık çalışanlarına yönelik ceza soruşturmaları bakımından izin sistemi öngörülmesinin kamu yararı amacına yönelik olmadığı söylenemez.

29. Kurulda görev alan Bakanlık teşkilatındaki kamu görevlilerinin bu alanda yerine getireceği görev ve sorumlulukların kanunla düzenlenmesi ve Kurulda kamuda görev alma zorunluluğu olmayan ancak nitelikli uzmanlık birikimi gerektiren iki üyenin bulunması hususlarının keyfi uygulamaların önlenmesi amacıyla alınan tedbirler kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

30. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin diğer fıkralarında da Kurulun çalışma ve karar alma usulüne ilişkin düzenlemeler getirilmiş, görev ve yetkileri belirlenmiştir. Anılan fıkralarda ayrıca Kurul üyeleriyle ilgili sorumluluk hükümleri öngörülmüş ve Kurul kararlarına karşı itiraz yolu düzenlenmiştir.

31. Anılan Kanun'un 3. maddesinde de sağlık hizmetlerinin temel esasları belirlenmiş, Bakanlığın sağlık hizmetlerinin yurt genelinde eşit, kaliteli ve verimli şekilde koordine edilmesiyle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Esas Sayısı : 2022/90

Karar Sayısı : 2023/201

32. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 352. maddesinde ise herkesin bedenî, zihni ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hâli içinde hayatını sürdürmesini sağlamak amacıyla, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini yürütmek, insan gücünde ve maddi kaynaklarda tasarruf sağlamak ve verimi artırmak, sağlık insan gücünün ülke genelinde dengeli dağılımını sağlamak ve bütün paydaşlar arasında işbirliğini gerçekleştirmek suretiyle yurt genelinde eşit, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu sağlamak, kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişiler tarafından açılacak sağlık kuruluşlarının ülke genelinde planlanması ve yaygınlaştırılması için çalışmalar yapmak Bakanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

33. Kurulun üye yapısının ağırlıklı olarak Bakanlık teşkilatında yer alan kişilerden oluşmasına ilişkin yapılacak değerlendirmede, Bakanlığa bu hususta yüklenen görevlerin dikkate alınması gerekmektedir. Buna ek olarak meslek örgütlerinin veya uzmanlık alanlarının tamamının Kurulda temsil edilmesi gibi bir anayasal zorunluluk bulunmamaktadır (benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2011/65, K.2013/49, 28/3/2013).

34. Öte yandan Kurulun görev alanına giren konularda uzmanlık bilgisine ihtiyaç duyulması hâlinde danışma veya ihtisas komisyonları oluşturulabilmesinin önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. Nitekim 15/6/2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sağlık Mensuplarının Tıbbî İşlem ve Uygulamaları Nedeniyle Soruşturulmasına ve İdarece Ödenen Tazminatın Rücu Edilmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 5. maddesinin (7) numaralı fıkrasında bu kapsamdaki ihtisas komisyonlarının oluşturulma usulü düzenlenmiştir.

35. Kural kapsamında soruşturma izni verilmesinde 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı gözetildiğinde soruşturma izni verilmeden önce anılan Kanun’un 5. maddesi uyarınca ön inceleme yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda ön inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi, görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir. İnceleme yapacakların izin vermeye yetkili mercinin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içinden belirlenmesi esastır. İşin özelliğine göre bu merci, anılan incelemenin başka bir kamu kurum veya kuruluşunun elemanlarıyla yaptırılmasını da ilgili kuruluştan isteyebilir. Bu isteğin yerine getirilmesi, ilgili kuruluşun takdirine bağlıdır. Ayrıca 3359 sayılı Kanun’un ek 18. maddesinin birinci fıkrasında özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev alan sağlık çalışanlarının, kamu yönetimindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmadıkları hususu dikkate alınarak; haklarında 4483 sayılı Kanun’un 5. maddesine göre yapılacak ön incelemede, il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarının da görevlendirilebilmesine imkân tanınmıştır.

36. Bu itibarla Kurulun yapısı ve görevinin niteliği ile çalışma usul ve esaslarının herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği ayrıca Kurul kararlarına karşı etkili denetim mekanizmasının öngörüldüğü dikkate alındığında kuralın, ek 18. maddenin birinci fıkrasında düzenlenen soruşturma izni verme yetkisi yönünden -tıbbi hata niteliğindeki işlemlerle sınırlı tutulmak suretiyle- maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik güvenceleri etkisiz kılacak bir nitelik taşımadığı, belirli olduğu ve keyfi uygulamalara karşı koruyucu önlemler içerdiği anlaşılmaktadır.

37. Öte yandan Kurulun yapısının, soruşturma izni verme yetkisi yönünden Anayasa'nın 129. maddesi kapsamında da ele alınması gerekir. Anılan maddenin altıncı fıkrasında "*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması*

açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idarî merciin iznine bağlıdır." denilmektedir.

38. Söz konusu fıkra, kamu görevlilerinin soruşturulmasının izne bağlanması öngörülmesi, özel sektör çalışanları bakımından bu yönde zorunluluk getirilmediği gibi herhangi bir yasaklamada da bulunulmamıştır. Bu itibarla özel sektördeki sağlık çalışanlarının tıbbi faaliyetlerinden dolayı soruşturulmalarının izne bağlanması hususunda anayasal bir zorunluluk bulunmasa da kamu yararı gözetilmek kaydıyla bu konuda düzenleme yapılması kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Ancak söz konusu takdir yetkisinin, kamu görevlisi olmayan sağlık çalışanlarının kanunda belirtilen eylemlerinden dolayı ceza soruşturmasına tabi tutulmalarını engelleyecek veya önemli ölçüde güçleştirecek nitelikte kullanılmaması gerekir.

39. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan sağlık çalışanları mesleğin icrası kapsamında yaptıkları tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle doğabilecek cezai sorumlulukları bakımından herhangi bir izin usulüne tabi tutulmadan haklarında başlatılan adli soruşturmalar nedeniyle zaman kaybına uğramakta, güvencesizlik hissiyatıyla motivasyonları düşmekte ve işlerinde verimsiz olabilmektedirler. Bu durum, sunulan hizmetin kalitesine de zarar vermektedir. Kurulun soruşturma izni verilmemesi yönündeki kararlarının yargı denetimine tabi olduğu ve ceza soruşturmasının nasıl başlatılacağı hususunda anayasal bir belirleme de yapılmadığı gözönüne alındığında, kamu görevlisi olmayan sağlık çalışanları bakımından soruşturma izni verme yetkisine sahip Kurulun oluşturulmasının kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

40. Soruşturma izninin amacı; sağlık personelinin tıbbi uygulama, teşhis veya tedavi gibi eylem ve işlemleri kapsamındaki iddia ve şikâyetler nedeniyle gereksiz cezai ithamlarla karşılaşmalarının önlenerek her türlü korku ve endişeden uzak tutulmaları suretiyle sağlık hizmetlerinin aksamaması için iddia olunan suçlar bakımından ceza soruşturmasına geçilmeden önce ön inceleme yapılmasını sağlamaktır. Bu süreç, ceza soruşturmasının gerekli olup olmadığını ortaya koyacak somut verileri belirlemek amacıyla yürütülür.

41. Soruşturma izni, ceza soruşturmasının bir parçası olup bu süreçte yapılacak hataların savcılık ve yargılama sırasında telafi edilmesinin mümkün olduğu açıktır. Ayrıca soruşturma izni verilmemesi hâlinde bu kararın yargı denetimine açık olduğu ek 18. maddenin birinci fıkrasının beşinci cümlesinde belirtilmiştir. Soruşturmaya izin verecek Kurulun oluşumuna ilişkin Anayasa'da bunların dışında özel bir güvenceye yer verilmediği de gözetildiğinde Kurulun yapısının belirlenmesinde Anayasa'ya aykırı bir yönün bulunmadığı anlaşılmaktadır.

42. Bu itibarla kural kapsamında öngörülen Kurulun ceza soruşturmasının etkili bir biçimde yürütülmesini engelleyecek nitelikte olduğu söylenemez.

43. Açıklanan nedenlerle kural, "ek 18. maddenin birinci fıkrası" yönünden Anayasa'nın 2., 17. ve 129. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 36. ve 40. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 17. ve 129. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 36. ve 40. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

2. Kuralın Ek 18. Maddenin İkinci Fıkrası Yönünden İncelenmesi

a. “Kamu kurum ve kuruluşları...” İbaresini Yönünden

44. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. ve 129. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

45. Anayasa’nın 129. maddesinin beşinci fıkrasında “*Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.*” denilmek suretiyle kamu görevlilerinin görev ve yetkileri kapsamındaki kusurlu eylemleri nedeniyle rücu sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır.

46. Anayasa’nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasında ise “*Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.*” hükmüne yer verilmek suretiyle haksız fiile dayalı tazminat sorumluluğu bakımından da rücu kurumu düzenlenmiştir.

47. Anayasa’nın anılan maddelerinde kusura ve haksız fiile dayalı tazminat yükümlülüğü bakımından rücu kararını verecek merci konusunda belirleme yapılmamıştır. Bununla birlikte Anayasa’nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasında rücu konusunda karar verme yetkisinin devlete ait olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla Anayasa’nın idari ve mali özerkliğini güvence altına aldığı kamu kurum ve kuruluşları dışında rücu kararını verme yetkisinin kamu yararı gözetilmek suretiyle kanunla kurulmuş başka bir merciye verilmesinde anayasal açıdan herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucu tarafından bu konuda düzenleme yapılırken Anayasa’da güvence altına hukuk devleti ilkesinin gözetilmesi gerektiği açıktır.

48. Kurul kararlarının yargı denetimine tabi olmasının haricinde 3359 sayılı Kanun’un ek 18. maddenin altıncı fıkrası uyarınca Kurul üyeleri, ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarına ilişkin kararları nedeniyle görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi hâlinde mali ve idari yönden sorumlu olacaklardır. Ayrıca rücu kurumunun, rücu işlemine konu eylem nedeniyle zarar göreni doğrudan ilgilendiren bir yönü bulunmamaktadır. Zira rücu kararı verilmemesi mağdurun tazminat hakkı yönünden herhangi bir olumsuz sonuç doğurmamaktadır.

49. Anılan hususlar gözetildiğinde kuralla kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarına sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminatın ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek karar verme hususunda Kurula yetki verilmesinin Anayasa’ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

50. Diğer yandan kuralın “*ek 18. maddenin birinci fıkrası*” yönünden Anayasa’ya uygunluk denetiminde hukuk devleti ilkesi kapsamında açıklanan gerekçeler kuralın anılan maddenin ikinci fıkrasında yer alan “*Kamu kurum ve kuruluşlarında...*” ibaresi yönünden incelenmesinde de geçerlidir.

51. Açıklanan nedenlerle kural, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında yer alan “*Kamu kurum ve kuruluşlarında...*” ibaresi yönünden Anayasa’nın 2., 40. ve 129. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa’nın 17. ve 36. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa’nın 2., 40. ve 129. maddeleri yönünden yapılan

değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 17. ve 36. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

b. "...Devlet Üniversitelerinde..." İbaresinin Yönünden

52. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 130. maddesi yönünden de incelenmiştir.

53. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin ikinci fıkrasında Kurulun devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Kurul tarafından bir yıl içinde karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

54. Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının mesleğin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle doğabilecek tazminat sorumluluğu, bu görevlilerin istihdam edildikleri üniversitelere yöneltilmektedir. Dolayısıyla ilgili kamu görevlisine rücu yetkisinin üniversitelerin idari ve mali özerkliği kapsamında ele alınması gerekmektedir.

55. Anayasa'nın yükseköğretim kurumlarını düzenleyen 130. maddesinin birinci fıkrasında "*Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.*", dördüncü fıkrasında "*Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki, Devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez.*", sekizinci fıkrasında "*Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezî yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir.*" dokuzuncu fıkrasında da "*Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, ... öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, ... kanunla düzenlenir.*" hükümleri yer almaktadır.

56. Özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır (AYM, E.2019/112, K.2020/35, 25/6/2020, § 31).

57. Üniversitelerin bilimsel özerkliği; üniversitelerde yürütülen eğitim, araştırma, yayın ve benzeri etkinliklerin planlanması, düzenlenmesi ve icra edilmesi aşamalarında yönetim yetkisinin serbestçe kullanılabilmesini, belirtilen faaliyetlerle ilgili üniversite kaynaklarının kullanımına yönelik kararların üniversite yönetim organlarıncaya serbestçe alınabilmesini gerektirmektedir

Bilimsel özerklik, idari ve mali özerlikle birlikte üniversitelerin bağımsızlığı için olmazsa olmaz nitelikte bir bütünün parçalarını oluşturur. Bu unsurlardan herhangi birine yapılacak müdahale diğer unsurların da olumsuz şekilde etkilenmesine neden olacaktır (AYM, E.2015/61, K.2016/172, 2/11/2016, § § 43- 45).

58. Anayasa'nın 130. maddesinde de belirtildiği üzere, anayasal düzeyde sahip olunan idari özerklik elbette üniversitelere sınırsız bir yönetim yetkisi tanımamaktadır. Nitekim anılan maddede merkezî idarenin üniversiteler üzerinde gözetim ve denetim yetkisinin bulunduğu açıkça hükme bağlanmıştır.

59. Bununla birlikte Anayasa'nın anılan maddesinin sekizinci fıkrasında üniversitelerin bütçelerinin kendileri tarafından hazırlanacağı açıkça belirtilmek suretiyle mali konularda anayasal sınırlar gözetilerek karar alma yetkisinin üniversitelere ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla devlet üniversitelerinin bütçesinden ödenen tazminatın rücu edilmesine ilişkin karar verme yetkisinin de bizzat üniversitelere ait bir yetki olduğu hususunda şüphe bulunmamaktadır. Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrasında ise “*Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.*” hükmüne yer verilmek suretiyle söz konusu fıkrada sayılan hususlarda karar verme yetkisinin Yükseköğretim Kuruluna tanındığı görülmektedir.

60. Buna göre kanun koyucu, üniversitelerin idari ve mali özerkliği kapsamındaki faaliyetlerine yönelik idari vesayet niteliğinde düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik, gereklilik ve orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik*, başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise başvuru önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

61. Devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık çalışanlarına, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle rücu edilmesine karar verme yetkisinin tek bir elden yürütülmesinin farklı ve çelişkili kararlar verilmesinin önüne geçilerek bu konuda uygulama birliğinin sağlanmasına hizmet edeceği açıktır. Bu bakımdan düzenlemenin kamu yararına yönelik meşru bir amacının bulunmadığı söylenemez.

62. İdari vesayet yetkisi, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki niteliği taşımayıp kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içinde kullanılması gereken istisnai bir yetkidir. İstisnailik ve kanunilik idari vesayetin en belirgin iki temel özelliğidir. Vesayet makamlarınca bu yetki yerinden yönetim kuruluşunun işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılabileceği gibi bunların organlarının kararlarına karşı idari yargı mercilerinde dava açma şeklinde de kullanılabilir. Buna karşılık vesayet yetkisi ilke olarak merkezî idareye, yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisi vermez (AYM, E.2019/112, K.2020/35, 25/6/2020, § § 43-44).

63. Bu hususlar gözetildiğinde, söz konusu amaca ulaşma bakımından, idari ve mali özerkliğe sahip üniversitelerin yerine geçerek bu kurumların bütçe hazırlama yetkisi üzerinde doğrudan etki doğurabilecek nitelikte karar alma yetkisine sahip bir Kurulun oluşturulması merkezî yönetimin vesayet yetkisinin sınırlarıyla bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla kuralın anılan amaca ulaşma bakımından elverişli olmadığı açıktır.

Esas Sayısı : 2022/90

Karar Sayısı : 2023/201

64. Açıklanan nedenlerle kural, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında yer alan “...Devlet üniversitelerinde...” ibaresi yönünden Anayasa’nın 130. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa’nın 40. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa’nın 130. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa’nın 40. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa’nın 10., 17. ve 36. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

65. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasına yönelik;

A. Yürürlüğünün durdurulması talebinin anılan maddenin ikinci fıkrasında yer alan “...Devlet üniversitelerinde...” ibaresi yönünden, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. İptal talebi anılan maddenin “birinci fıkrası” ve ikinci fıkrasında yer alan “Kamu kurum ve kuruluşları...” yönlerinden 30/11/2023 tarihli ve E.2022/90, K.2023/201 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkra ile ilişkin yürürlüğünün durdurulması talebinin söz konusu yönlerden REDDİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının anılan maddenin;

A. “Birinci fıkrası” yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE,

B. İkinci fıkrasında yer alan;

1. “Kamu kurum ve kuruluşları...” ibaresi yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE,

2. “...Devlet üniversitelerinde...” ibaresi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2022/90
Karar Sayısı : 2023/201

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE